

'Het is belangrijk arbeidsrisico's worden

Om in ziekenhuizen zo goed mogelijke arbeidsomstandigheden te creëren, is een duidelijk en praktisch overzicht van arbeidsrisico's en -oplossingen gewenst. Dit overzicht komt er met de arbocatalogus ziekenhuizen.

Paul Poley

Toen de wetgever met de herziening van de Arbwet in 2007 aan sociale partners Ziekenhuizen de mogelijkheid bood om samen de arbeidsrisico's en -oplossingen op de werkvloer vast te leggen in een arbocatalogus, hoefde de StAZ, Stichting Arbeidsmarkt Ziekenhuizen (zie Wie is wie?) niet lang na te denken. De arbocatalogus gaf hen de mogelijkheid maatwerk te bieden aan de werknemers in de ziekenhuizen.

Projectleider Margot Eekhout legt uit hoe de ontwikkeling van de arbocatalogus is opgezet. Nadat de StAZ de verantwoordelijkheid voor het maken van de arbocatalogus op zich had genomen, stelde in het voorjaar van 2007 het StAZ-bestuur een begeleidingscommissie aan. Deze had als doel het ontwikkelingstraject van de arbocatalogus namens het bestuur te begeleiden en te coördineren. De werkgevers- en werknemersorganisaties die in de begeleidingscommissie vertegenwoordigd waren, brachten vervolgens hun eigen wensen in over de arbocatalogus.

Janet van Meerkerk namens de werknemersorganisaties: 'Eerst hebben we als bonden geformuleerd wat belangrijke uitgangspunten waren voor een goede arbocatalogus. Voor ons was het bijvoorbeeld erg belangrijk om de arbocatalogus praktisch, begrijpelijk en toegankelijk voor iedereen te maken. Het is een soort oplossingenboek – op papier en/of digitaal – voor de gezondheids- en veiligheidsrisico's die werknemers lopen tijdens hun werk. De arbocatalogus moet duidelijk aangeven welke oplossing de genoemde middelen bieden bij een bepaald risico. De arbocatalogus zien wij als een instrument om bij te dragen aan goede arbeidsomstandigheden in de ziekenhuizen.' Sabine Scheer zette zich in namens de NVZ: 'Wij als werkgevers wilden dat de arbocatalogus zo praktisch mogelijk werd, met werkbare oplossingen voor de veiligheid op de werkvloer. Want dat is het uiteindelijke doel van de arbocatalogus: veiligheid en gezondheid op de werkvloer.'

Van klankbordgroep tot werkgroep

Het bestuur van de StAZ gaf de begeleidingscommissie mee dat de ziekenhuizen nauw bij het proces betrokken moesten worden. In de ziekenhuizen moet immers met de arbocatalogus gewerkt gaan worden en deze moet dan ook aansluiten op de behoeften van de werknemers en de organisaties. Hoe zijn die ziekenhuizen erbij betrokken?

Eekhout: 'Er is een oproep geplaatst voor arbodeskundigen uit ziekenhuizen die mee wilden werken aan de arbocatalogus. Er hebben zich toen twintig arboprofessionals uit twintig verschillende ziekenhuizen enthousiast gemeld voor deelname. Deze arboprofessionals zijn samen de zogeheten klankbordgroep gaan vormen.' De mensen van de werkvloer konden dus zelf meehelpen bij de totstandkoming van 'hun' arbocatalogus. In juni 2007 kwam de ontstane klankbordgroep voor het eerst bijeen met de begeleidingscommissie. Ook uitgenodigd: Theo-Jan Heesen van TrajectPlus, een bureau dat tal van diensten levert op arbogebied. Heesen begeleidde die eerste bijeenkomst. Met de klankbordgroep zijn twee fases ingegaan: een verkennende, strategische fase en later een uitvoerende fase. 'In die eerste fase hebben we gekeken welk materiaal we al hadden. Er bestond namelijk al het arboconvenant ziekenhuizen. Op enkele detailonderwerpen na bleek het bestaande arboconvenant veel waarde te hebben. Het bevatte allerlei

dat alle afgedekt'

ArboCatalogus

De arbocatalogus is geen wettelijke verplichting, het wordt wel gezien als een oplossingenboek voor arbo-zaken. Arbo-Magazine besteedt dit jaar in elk nummer uitgebreid aandacht aan de arbocatalogus

branchenormen en oplossingen die bruikbaar waren voor de uiteindelijke arbocatalogus.' In die eerste fase werd ook besproken welke onderwerpen er in de arbocatalogus moesten komen te staan. Scheer en Van Meerkerk: 'Vier onderwerpen die in het arboconvenant stonden, hebben we gehandhaafd: fysieke belasting, agressie en veiligheid, psychosociale arbeidsbelasting en gevaarlijke stoffen. In de klankbordgroep zijn daar twee nieuwe speerpunten aan toegevoegd: biologische risico's en bedrijfshulpverlening.'

Uitkomst van de eerste fase was dus een blauwdruk van hoe de uiteindelijke arbocatalogus eruit zou moeten komen te zien. Eekhout: 'Met een rapportage over deze eerste fase zijn wij naar het StAZ-bestuur gegaan. Zij heeft de voorgestelde vorm, inhoud en opzet van de arbocatalogus en de werkwijze eind 2007 gefiatteerd, zodat we begin 2008 aan de slag konden met de uitvoering in werkgroepen.'

Uitwerking arbeidsrisico's

De klankbordgroep van twintig werd vervolgens opgesplitst in specialistische werkgroepen van twee tot vijf man, waarbij de deelnemers aan de klankbordgroep werden aangevuld met andere deskundigen. Heesen's rol was er een van aansturen en begeleiden van de werkgroepen. 'Ik merkte een zeer grote betrokkenheid en een groot enthousiasme bij de deelnemers, veel kennis uiteraard ook. Maar doordat de deelnemers het werk voor de arbocatalogus naast hun bestaande baan moesten doen, was er vaak wel gebrek aan tijd. Daardoor ging het proces wellicht niet zo snel als wanneer het helemaal bij een adviesbureau was neergelegd. Maar die investe-

ring is dubbel en dwars teruggekregen door de binding die er nu is met de ziekenhuizen, de voeling met de werkvloer.'

Bij de overgang van klankbordgroep naar werkgroepen nam TrajectPlus meer de regie, en nam de begeleidingscommissie meer afstand. Scheer: 'Als StAZ zaten we vooral in de eerste fase erbij, later beperkte onze inbreng zich tot tussentijdse vergaderingen waarin we op de hoogte werden gehouden van de inhoudelijke gang van zaken zodat we ons meer konden richten op de strategische keuzes die gemaakt moesten worden.' Onder leiding van TrajectPlus hebben de werkgroepen de zes genoemde arbeidsrisico's uitgewerkt naar oplossingen op maat. Heesen: 'Het is moeilijk te zeggen wat in hoofdlijnen de oplossingen zijn, daar is de materie te complex voor. Wat de vier onderwerpen betreft uit het arboconvenant kan ik zeggen dat de arbocatalogus steeds verwijst naar het materiaal en de oplossingen uit dat arboconvenant, aangevuld met beleidsregels. Die beleidsregels laat de overheid vervallen, maar de branche handhaaft ze op deze manier omdat ze voor de ziekenhuizen belangrijk zijn. Ook voor de biologische agentia zijn deze beleidsregels overgenomen. Voor bedrijfshulpverlening is aangesloten bij een handreiking BHV die is opgesteld door de Stichting van de Arbeid.'

En zo ligt er bijna een arbocatalogus waarmee de arbeidsomstandigheden in de ziekenhuizen kunnen worden verbeterd. Eekhout: 'Nu worden de laatste puntjes op de i gezet. Daarna maken we de arbocatalogus digitaal beschikbaar via een website. Ook moeten we uiteraard het bestaan en de inhoud ervan bekendmaken aan de werknemers van de ziekenhuizen. We zijn nu bezig met een communicatieplan daarvoor. Ik schat in dat begin 2009 alles gereed is.'

De arbocatalogus wordt dus ontsloten via een website. Scheer: 'Het is de bedoeling dat iedereen – de arboprofessionals, de directie en de werknemers – erbij kan. Iedereen wordt erdoor aan het denken gezet en kan er op maat uit halen wat erin zit.' Eind goed, al goed? Volgens Van Meerkerk nog niet helemaal: 'Wij vinden het belangrijk dat alle arbeidsrisico's worden afgedekt. De arbocatalogus is volgens ons ook pas dan compleet. Nu zijn er zes arbeidsrisico's die worden besproken, in de toekomst zullen dat er meer worden.' Eekhout: 'Er is bewust gekozen voor een groeimodel, waaraan later nog arbeidsrisico's of oplossingen kunnen worden toegevoegd. De StAZ vindt aandacht voor het beheer en onderhoud van de arbocatalogus van belang.'

Wie is wie?

StAZ staat voor Stichting Arbeidsmarkt Ziekenhuizen. De StAZ werkt sinds 2005 met ziekenhuizen samen aan het aantrekkelijk maken en houden van de arbeidsmarkt. Dit omvat het ontwikkelen van de arbocatalogus voor de branche ziekenhuizen. Daarvoor is een begeleidingscommissie in het leven geroepen. Namens de werkgevers zit Sabine Scheer in die commissie en namens de werknemersorganisaties zit Janet van Meerkerk erin. Margot Eekhout ondersteunt de begeleidingscommissie en leidt het project. De begeleidingscommissie heeft hierbij de hulp ingeschakeld van een deskundig extern bureau: TrajectPlus1, onder leiding van Theo-Jan Heesen, onderdeel van De Goede Praktijk.